

SLOVENSKI POROČEVALEC

LETO XII, ŠTEV. 160

Ljubljana, sredo 11. julija 1951

POSAMEZNA ŠTEVILKA 5 DIN

Traktor s snopovoznikom sta dragocena stroja za prostrano prekmursko ravnino ob žetvi. (Glej članek na 3. strani)

CENE PRIDELKOM BODO PADLE

pod vplivom jugoslovanskega trga

Zadnji čas so marsikoga prijetno presenetile vesti o padanju cen žita v Vojvodini. Tudi primerjava cen razni zelenjavi po republikah nam kaže, da je doseglo to padanje cen v nekaterih južnih republikah, predvsem v Srbiji in Makedoniji, že dokaj velik obseg. Ker te stvari pri nas v Sloveniji še niso prišle dovolj do izraza, pa se je ob teh vesteh prav tako marsikdo zamislil čiš, kaj mi vse to pomaga, ko pa od tega nič nimam.

Ali je res tako?

V svojem referatu na I. zasedanju združenega sveta dne 1. t. m. je podpredsednik vlade in predsednik gospodarskega sveta tov. Sergej Kraigher med drugim dejal: ... Vsakdo greši, kdor pri predvidevanju gibanja cen na trgu in pri presojanju politike cen naše vlade ne upošteva dovolj jugoslovanske kot gospodarske celote. ... Dobra letina in moč socialističnega sektorja v naših glavnih kmetijskih pokrajinah znižuje bistveno že danes, pred novo žetvijo, cene kmetijskih pridelkov. Samo od sposobnosti naše trgovine in boljše organizacije transporta zavisi, da bo tako stanje cen na trgu kmetijskih pridelkov v drugih republikah prišlo do izraza tudi v Sloveniji in uveljavilo bolj učinkovito tudi pri nas tendenco padanja cen tem pridelkom.

Cepprav je res, da so naša trgovska podjetja za promet z žitimi v Sloveniji na tem področju doslej še malo storila, naj omenimo primer ljubljanskega mestnega podjetja »Prehrana«. Uspehi tega podjetja prav zadnje dni dokazujejo, da se da z dobro organizacijo in voljo že v kratkem času velike storiti. Zastopniki, ki jih ima to podjetje med drugim tudi v Beogradu, Zagrebu, Nišu in Sarajevu, zasledujejo in predvidevajo gibanje cen kmetijskih pridelkov ter obveščajo svoje podjetje o rentabilnosti ali nerentabilnosti nameravanih pogodb za dobavo vejnih, navadno vagonskih količin raznih živil. Tako se je to podjetje, kakor smo že poročali, pojavilo z zadostnimi količinami živil 4. t. m. na ljubljanskem trgu in prodajalo mast po 350, belo moko po 150, enotno po 130 in olje 420 din. Ze v soboto, 7. t. m., so znižali ceno olja na 400 in ceno masti na 325 din, včeraj pa so sli s ceno olja še nižje, in sicer na 390 din. Ta intervencija »Prehrane« je v ljubljanskega trga takorekoč čez noč pomela razne privatne prepekovalce in proizvajalce, ki so očitno mislili, da bo špekulativna cena 700 din za olje, 500 din za mast in 200 do 220 din za belo moko večna. Ta primer nam pove, da se padanje cen v južnih republikah pozna tudi pri nas, in to prav zaradi delovanja »Prehrane«, ki je, kakor kaže, na dobri poti.

Kljub temu je treba poudariti, da je odstopke padanja cen pri nas v Sloveniji še vedno razmeroma majhen in da še zdaleč nismo dosegli tega, kar lahko dosežemo. Za primer navedemo lahko tudi zelenjavo. V dnevi od 27. junija do 3. julija je stal paradižnik v Zagrebu do 90 din, najcenejši pa je bil na Reki (po 30 do 35 din). Ali krompir: medtem ko ga v istem času gosposdine v Vel. Kikindji kupovale po 15 din, so morale dati ljubljanske gosposdine zanj tudi 40 din. Nedvomno so manjše razlike iz objektivnih razlogov upravičene in neizbežne, vendar: kako naj prepričamo recimo kovinarja v Zagrebu, ki ima plačo, kakor njegov stanovski tovariš na Reki, da je prav, če plača njegova žena paradižnik trikrat dražje kakor žena kovinarja na Reki? Res je, da smo vzeli primer, ki je v svoji tipičnosti pretiran, vendar nam tako bolj jasno pove, da zavisi od naših trgovskih podjetij, kakor so »Prehrana«, »Živila«, »Sadje-Zelenjava« in podobno, ali nam bo tudi v praksi uspelo uresničiti načelo o gospodarski celoti naše države.

Pravzaprav tu ne gre za upravljanje, temveč za cilj, ki ga moramo doseči. Primer podjetja »Sanje-Zelenjava«, ki je z dovoljenjem od drugod letos že močno uplaval na tržne cene in sedanjim primer »Prehrane« dokazuje, da je ta cilj mogoče doseči. Pri tem je važno predvsem to, da naša trgovska podjetja s smotnimi nakupi po ustreznih cenah, predvsem pri obdelovalnih združenjih in državnih posestvih, prebitijo privatnega proizvajalca, kadar koli bi hotel izkoristiti trenutno stanje na tržišču za dobičkanje cen.

Spričo vesti o padanju cen so se verjetno zamislili tudi naši kmetje. Obvezni odkup za večino pridelkov, ki j sedaj omejen le še na mast, žito in industrijske rastline, je rodil v njem ta leta prepričanje, da daje državi svoje pridelke zastoj in da je pri tem vselej oškodovan. Sedaj ko nastaja cena njegovega pridelkov prosto po zakonu ponudbe in povpraševanja, bo kmalu moral spoznati, da so take proste cene pravi zanj lahko res krivične; krivične zato, ker se glede mnogih pomembnih pridel-

kov iz čisto objektivnih pogojev pridelovanja ne bo mogel kosati, recimo z Vojvodino in podobno. Tako je že bilo in do tega bo sedaj zopet prišlo in to po nujni objektivni gospodarski zakonitosti. Naš slovenski kmet mora že sedaj vedeti, da ima v bližnji prihodnosti, če neče podležiti, le dve izbiri: ali da ostane pri starem, privatnem gospodarjenju, kar bi pomenilo zanj še naprej gospodarsko zaostalost in za večino revščino, ali da se odloči za prostovoljno združitev v zadrugo. Samo v takini dobro organizirani gospodarski

skupnosti bo namreč konkurenčen in njegovo delo pravilno poplačano. Vsi naši kmetje tega še ne vedo. Glave so jim še polne astronomskih cen za mast, moko itd. in s tem v zvezi sanj o tem, kako lepo bi bilo, tako mimogrede obgati. Zato je prav, da za časa spozna svojo resnico. Samo tako se bodo otresli nepotrebnih iluzij, spoznali, da je gospodarski pritisk trga lahko mnogo buji, od dosežanega administrativnega pritiska, in se odločili za pot, ki jih lahko edino pripelje do blagostanja v mejah naših možnosti.

PROTOTIP NAŠE PRVE velike PARNE TURBINE

V tovarni parnih turbin »Edvard Kardelj« v Karlovcu so začeli graditi prototip naše prve velike stabilne parne turbine za pogon 12.500 kilovata generatorja. Po velikih uspehih, ki smo jih dosegli v gradnji strojev za opremo naših elektrarn, pomeni začetek gradnje parnih turbin nov izredno pomemben korak k osamosvojitvi. Danes je naša industrija sposobna opremiti s potrebnimi stroji in napravami največje hidrocentrale, v kratkem pa bomo lahko opremiti s sodobnimi pogonskimi stroji tudi naše velike termoelektrarne.

Načrte za prvo veliko stabilno parno turbino so izdelali v Zagrebu v kon-

strukcijskem biroju tovarne »Edvard Kardelj«. Konstrukcijska dela je vodil mednarodno priznani strokovnjak za gradnjo parnih turbin prof. inž. Ernest Kraft. To je bilo obsežno in dolgotrajno delo, ki je terjalo veliko preciznost. Pod vodstvom dr. Krafta je pri konstrukciji parne turbine sodeloval štab naših bodočih inženirjev in tehnikov. Brž ko so bili načrti izdelani, so v tovarni v Karlovcu začeli pripravljati gradnjo prototipa. V karlovcu tovarni bodo sami izdelali vse komplicirane dele turbine, medtem ko so vlivanje velikih delov, kakor ohišja, podstavka, ležajev in delov kondenzatorja prevzela naše velike livarne. Tako je livarna »Litostroj« že vili prve ležaje in dele kondenzatorja. Nova velika tovarna parnih turbin v Karlovcu sicer še ni dočela zgrajenja, vendar kolektiv tega podjetja že uspešno dela v začetnih obratih, kjer izdeluje posamezne dele turbin in nadomestne dele za popravilo starih turbin.

Velikanska industrijska dvorana nove tovarne je že pokrita in kmalu dočela zasteklenja. Prav tako bodo kmalu dovršene ostale zgradbe, v novem tovarniškem naselju pa stanuje že okrog 100 delavskih družin. Tovarna parnih turbin v Karlovcu bo po svoji sodobni koncepti ena izmed najlepših in najmodernejših tovarn v naši državi. Obdelovalni stroji, med katerimi je mnogo zelo kompliciranih, so že pripravljene za montažo. Medtem pa se delovni kolektiv tovarne resno pripravlja za bodočo veliko nalogo: za serijsko gradnjo novih parnih turbin. Ze lamj so dočela premagati težave pri izdelavi preciznih turbinskih lopatic, tako da imajo na tem področju že velike izkuš-

Ustanovitev Znanstvenega društva za Bosno in Hercegovino

Prezidij Ljudske skupščine LR Bosne in Hercegovine je izdal odlok o ustanovitvi Znanstvenega društva za Bosno in Hercegovino. Za redne člane novega Znanstvenega društva bodo sprejemali znanstvenike tudi iz drugih naših republik, ki so se že uveljavili s kakim znanstvenim delom. Znanstveno društvo Bosne in Hercegovine bo začelo že v kratkem delovati.

Hmeljarjem se obeta dober pridelek

Hmeljaki nasadi v Savinjski dolini so postali lepo temnozeleni. Visoke hmeljke so spiralo ovite s hmeljskimi biki, ki so napravile vse precejšnje delo: v slabih dveh mesecih so se povzpelle do 9 m visoko in že poginjajo kobulasta razcvetja. Hmeljarji z veseljem negujejo in ocenjujejo svoje »zeleno zlato«. Ki letos mnogo obeta. Obilen dež, ki marsikje dela preglavice, je prodnati savinjske zemlji koristil in zadnji sončni dnevi so se pospešili bujno rast hmeljskih nasadov. Zaradi lanske suše so drugoneli nasadi sicer nekoliko zaostali, starejši pa obetajo nadpovprečno do bro letino. Po mnenju hmeljarskih strokovnjakov bo dala Savinjska dolina letos vsaj dvakrat več hmelja kakor lani. Tak pridelek bo posledica znatnega povečanja nasadov in ugodnejšega vremena.

Veliko pa so k dobri letini pripomogli tudi drugi činitelji. To so predvsem učinkovita rešitev doslej perečega vprašanja pomanjkanja delovne sile z mehanizacijo hmeljarske proizvodnje in vse večje prizadevanje savinjskih hmeljarjev, da bi povečali pridelke. Z letos nakupljenimi poljedelskimi stroji so hmeljarji ročno kultiviranje in škropljenje opustili. Prav tako so kosili travnike s kosilnicami in tako sprostili delavce za obdelavo hmeljišč. Tudi voluharja, ki je resno ogrožal nasade, so uspešno zatirali in danes ne predstavlja večje nevarnosti.

Kongres učiteljev in profesorjev v Beogradu

Danes se je začel v Beogradu kongres sindikata učiteljev, srednjošolskih profesorjev in učnega osebja strokovnih šol ter raznih vzgojnih ustanov, ki bo trajal do 13. t. m. Kongresa se udeležuje nad 500 delegatov iz vseh ljudskih republik. Kongres bo pregledal delo dosedanje sindikalne organizacije, razpravljal pa bo tudi o njeni reorganizaciji ter o ustanovitvi novih strokovnih organizacij.

Druga inozemska skupina na mladinski progi

Včeraj je prispelo na mladinsko progo Banjaluka—Doboj 15 ameriških študentov. To je že druga inozemska skupina brigadnikov na naši mladinski progi. Prva pa je bila, kakor znanj, iz Norveške. Ta mesec pridejo še na mladinsko progo brigadniki iz Anglije, Švedske, Švice, Francije in Belgije. Zveza študentov Jugoslavije je dobila od Zveze študentov Francije povabilo, naj pošlje 30 svojih članov v francoska delovna taborišča, ki so bila ustanovljena v Cannesu in Bordeauxu. V Francijo je odpotovalo že včeraj 12 naših študentov, drugi pa odpotujejo v prihodnjih dneh.

Srboslovski tečaj za slaviste iz inozemstva

Zvezni svet za znanost in kulturo je ustanovil tečaj za srboslovski jezik in za našo književnost na Ilidži pri Sarajevu. Tečaj se bo začel 15. t. m. in udeležilo se ga bo 45 slavistov iz Avstrije, Italije, Švice, Francije, Švedske, Norveške, Holandije in Danske.

Naši zastopniki na mednarodni prosvetni konferenci

Od 12. do 21. t. m. bo zasedala v Zenevi XIV. mednarodna konferenca prosvetnih delavcev. To konferenco je organiziral Biro prosvetnih delavcev iz Zeneve sporazumno z oddelkom za prosveto, znanost in kulturo pri OZN. Našo državo bosta na mednarodni prosvetni konferenci zastopala namestnik predsednika zveznega sveta za znanost in kulturo Vladislav Ribnikar in pomočnik predsednika zveznega sveta za znanost in kulturo Ivo Frol.

Socialno zavarovanje zadrudnikov

Pri zveznem svetu za kmetijstvo in gozdarstvo je bilo včeraj posvetovanje, ki so se ga udeležili tudi predstavniki zveznega sveta za zakonodajo, zveznega finančnega ministrstva in zveznega sveta za socialno politiko. Na posvetovanju so razpravljali o načinu in uvedbi socialnega zavarovanja za člane kmečkih zadrug. Sklenili so, da bo uvedeno za zadrudnike pokojninsko zavarovanje ter zavarovanje v primeru invalidnosti, ki je nastala zaradi poškodb pri delu. Sredstva tega zavarovanja bodo iz državnega proračuna ter iz prispevkov zadrug. Izvoljena je bila tudi komisija, ki bo sestavila vse potrebne predloge za izvedbo tega zavarovanja.

Za Slovenski kulturni dom v Trstu

Izvršni odbor Ljudske fronte Srbije je določil 4 milijone dinarjev kot svoj prispevek za Slovenski kulturni dom v Trstu.

Razgovori v Kesongu

V Washingtonu se nadejajo hitrega uspeha—Ni izključeno, da je sovjetski predlog samo spletko, pravi Charles Wilson

Seul, 10. julija. Danes so se začeli v Kesongu razgovori za premirje na Koreji. Na čelu delegacije Združenih narodov, ki ima pet članov, je admiral Joy, ki je pred odhodom v Kesong izjavil, da je »delegacija pripravljena storiti vse, kar je od nje odvisno, da bi bilo sklenjeno častno premirje ob pogojih, sprejemljivih za združeno po veljstvo.

Vrhovni poveljnik sil Združenih narodov general Ridgway, ki je bil

da ZDA odklanjajo vsako razpravo o vprašanju Formoze, sprejemu Kitajske v OZN in mirovni pogodbi z Japonijo ter da se morajo pogajanja v Kesongu omejiti izključno na vojaške probleme, zvezane z ustavitvijo ognja in sklenitvijo premirja.

Vodja ameriškega urada za obrambo mobilizacijo Charles Wilson je izjavil, da bo premirje na Koreji velika zmaga Združenih narodov, da pa to hkrati ne pomeni konca more-

Trije generali, ki se pogajajo za vojaško premirje v Koreji (od leve proti desni): Peng Te Hual, poveljnik kitajskih »prosvolajcev«, Kim Ir Sen, poveljnik severnokorejske vojske in Matthew Ridgway, poveljnik oboroženih sil OZN

navzoč ob odhodu delegacije iz Munšana, je izjavil, da boji na Koreji ne bodo prenehali vse dotlej, dokler ne bo doseženo premirje. Po zadnjem poročilu združenega poveljstva se razvijajo boji na vsem korejskem bojišču. Pomorske in letalske sile Združenih narodov nadaljujejo bombardiranje pristanišča Vonsana in severno-korejskih zvez.

Ameriška vlada zavzema še naprej rezervirano stališče do pogajanj v Kesongu. Pooblaščeniki krogi v Washingtonu pa sediti, da bodo ta pogajanja hitro privedla do ustavitve sovražnosti, da pa bo vprašanje določitve demarkacijske črte in zamenjave ujetnikov verjetno oteževalo razpravljanja o premirju. Ameriške vojaške oblasti predlagajo, da bi čete Združenih narodov ostale na sedanjih položajih, ker je 38. vzporednik po njihovem mnenju demarkacijska črta brez kakršnega koli strateškega pomena. Glede zamenjave ujetnikov opozarjajo v Washingtonu na potrebo, da je treba najprej dovoliti Mednarodnemu rdečemu križu, da obišče taborišča vojnih ujetnikov v Severni Koreji in Mandžuriji. Ker severnokorejska vlada do sedaj ni niti enkrat objavila, koliko vojnih ujetnikov je v njenih taboriščih.

V Washingtonu vnovič poudarjajo.

Zastopnik indijskih socialistov pri Edvardu Kardelju

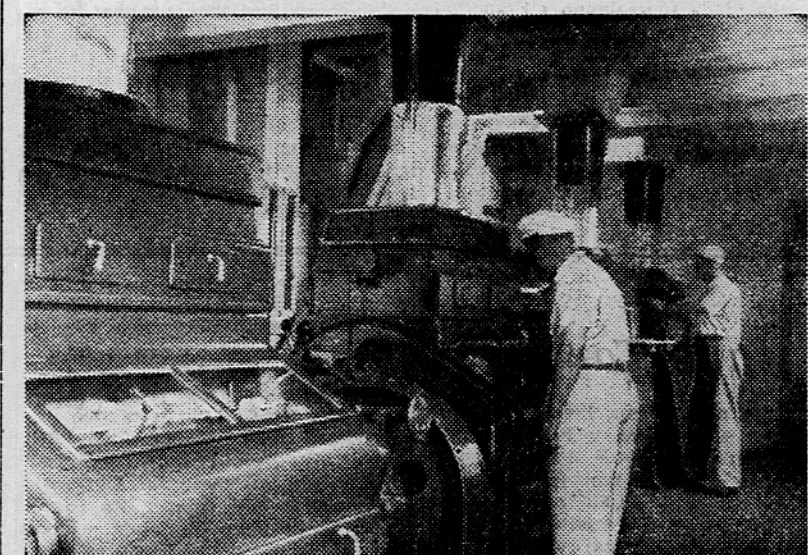
Bled, 11. jul. Podpredsednik zvezne vlade in minister za zunanje zadeve Edvard Kardelj je včeraj sprejel funkcionarja socialistične stranke Indije g. Rama Monolaha Lohia. Po razgovoru je tov. Kardelj pridržal g. Lohio na kosilu.

Na Vrhniki je začel obratovati

prvi mlin s popolno mehanizacijo

Našo mlinsko industrijo smo v zadnjih letih precej zanemarili, zlasti kar se tiče sodobne opreme. Pa tudi zmogljivost slovenskih mlinov je bila premajhna za potrebe naše republike, kar se občutili zlasti lani, ko so potrosniki v zagotovljeni preskrbi dobivali moko z veliko zakasnitvijo in to zgolj zaradi nezadostne zmogljivosti slovenskih mlinov. Od lanske zime je zaradi dovoza ameriške moke stiska v mlinih popustila, po novi letini pa bomo morali spet vsi moko sami zmlati.

Zito stresajo v pritličju v lijak, od njega gre avtomatsko po elevatorju v zadnjo etažo na stroj, ki mu izloči vse mogoče primesi — pleve, snetje, prah in kamenje — skratka vse, kar je debelejše ali drobnejše ali lažje od žita. Očiščeno zito gre dalje v trier, da se izločijo semenski primeri in potem na luščilni stroj, kjer se zrna obrusijo in očistijo. Da dobi zito potrebno količino vlage, pride nato na vlažilni aparat, kjer se vlaži 8 do 12 ur. Seledaj je sposobno za mletje in pride

Pred dobrim letom je prevzela pri nas skrb za mlino direkcija mlinske industrije, pred katero so bile postavljene velike naloge. Pospešili je bilo treba mlinsko proizvodnjo, mehanizirati večje mlinske obrate in olajšati mlinarsko delo. Za preureditev so prišli v poštev predvsem večji stari mlini na Fužinah pri Ljubljani, Slapu, v Baški grapi, Ajdovščini, Pudoču in na Vrhniki. Vse te mlinske zidave urejajo. Mlin na Vrhniki pa je v po-nedeljek že začel obratovati. Opremljen je z novimi stroji in napravami, ki jih je vse razen valjčkov, izdelala tovarna mlinskih strojev pri Domžalah. Valjčke so prenesli iz nekaterih drugih mlinov, kjer niso bili polno izkoriščeni in so tako na Vrhniki uredili popoln, moderno mehaniziran mlin.

v valjčne mlinske, kjer pada 6- do 8 krat skozi drobilne valjčke; tu se izloči zdrob, ki nato potuje skozi gladke valjčke v mlino za moko, ki dajo končni mlevski izdelek. Ves proizvodni proces je mehaniziran, brez slehernega prenašanja vreč, medizdelkov in izdelkov. Mlinarji lahko opravljajo svoje delo. Prej je stari vrhniški mlin zmlal na dan 4000 kg žita, onselej pa bodo zmlati z isto delovno silo 16.000 kg, kar je že precejšnja količina. Ko bodo na enak način preuredili še ostale gorj imenovane mlinske v Sloveniji, bo njihova zmogljivost tako velika, da bodo lahko vmleli vse količine žita za prehrano naše republike, kar lani ni bilo mogoče, čeprav so mleli vsi mlini noč in dan.

Zadnje novice

Kesong, 10. julija. Pri otvoritvi prve seje konference o premirju na Koreji, ki je v Kesongu, je ameriški admiral Turner Joy izjavil, da je delegacija združenega poveljstva pri pogajanjih izključno za to, da bi dosegla sporazum o premirju ob pogojih, ki bodo jamčili, da se sovražnosti ne bodo obnovile. Kakor javlja United Press, je admiral Joy dejal, da se delegacija poveljstva Združenih narodov popolnoma zaveda velikega pomena, ki ga imajo pričetna razpravljanja za narode vsega sveta.

Glavni štab združenega poveljstva je izdal danes poročilo o prvem sestanku zastopnikov OZN z zastopniki kitajskega in severnokorejskega glavnega štaba. V poročilu je rečeno, da je bil prvi sestanek danes ob 11. uri po krajevem času. Šef delegacije združenega poveljstva viceadmiral Turner Joy je dejal, da sta obe delegaciji predložili svoj dnevni red v preučitev. Drugi sestanek udeležencev pogajanj bo, kakor pravi poročilo, jutri ob 10. uri. Oficirji glavnega štaba na Koreji so izjavili, da bo podrobnejše poročilo o razgovorih objavljeno noč.

Po vesti United Pressa je viceadmiral Turner Joy dejal novinarjem po povratku iz Kesonga, da je sestanek potekal v strogo korektnem vzdušju, generalmajor Lawrence Cragee pa je izjavil, da so bili razgovori v nasprotno stranko »zelo zadovoljivi«.

Medtem ko se zastopniki združenega poveljstva in kitajsko-severnokorejskega poveljstva pogajajo v Kesongu o prekinitvi ognja na Koreji, divjajo danes na vseh delih bojišča srditi boji lokalnega pomena. Kakor javlja United Press, so Kitajci in Severnokorejci na osrednjem in vzhodnem delu korejskega bojišča večkrat napadli postojanke združenega poveljstva, na drugih odsekih pa so močno začeli streljati s topništvom in minometali. Toda vsi severnokorejski napadi so bili odbiti, vendar so bile patrulje generala Ridgwaya potisnjene nazaj pri napadu severno od Jončona in severovzhodno od Kesonga. Samo na obseku Kesonga, kjer se pogajajo, ni bilo nobenih spopadov.

Zasedanje skupščine glavnega mesta Ljubljane

Sinoči ob 19. uri se je začelo V. redno zasedanje skupščine za glavno mesto Ljubljano.

Zasedanje je otvoril predsednik skupščine Vlado Krivic. Po počastitvi spomina tragično preminulega ljudskega odbornika direktorja Jožeta Kosmatina je skupščina prešla na poročilo okrajnega sodišča mesta Ljubljane, ki ga je podal predsednik sodišča Jelušič. Skupščina nadaljuje danes svoje delo.

VREME

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje 10. jul. ob 7. uri. Močan dvig visokega zračnega pritiska nad Srednjo Evropo je povzročil prehodno izboljšanje vremena. Nove frontalne motnje, katere so doslej že Srednjo Francijo, ne bodo jutri bistveno vplivale na značaj vremena pri nas. — Danes vlada v Sloveniji spremenljiva oblačnost s krajevnimi plohami. Najnižja temperatura je bila 10°C na Planici, najvišja pa včeraj 30°C v Murski Soboti. — Zračni pritisk je znašal danes ob 7. uri v Ljubljani 767,4 mm, temperatura zraka 17,6 stop. Celzija, najnižja temperatura 16,9 stop. Celzija, relativna vlaga 74%, oblačn 4 osmine, vidljivost 18 km.

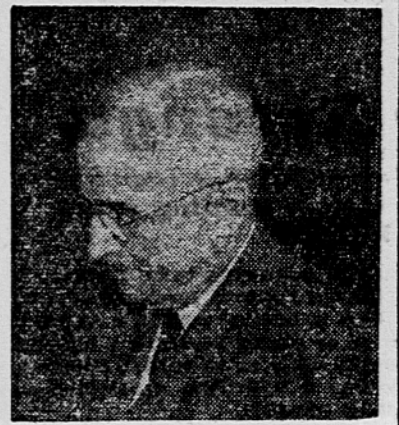
Napoved za sredo, 11. julija 1951: Pretežno sončno vreme z delno oblačnostjo. Zjutraj po kotlinah megle. Temperatura v mejah od 10°C do 28°C.

VREMENSKA NAPOVED KMETIJSKE METEOROLOŠKE SLUŽBE (PRI KZZ)

V sredo jasno, popolno južnozahodni vetrovi. V četrti dež v nevihtah in obilnih dežev, v prihodnjih dneh vroče vreme.

Truman svetuje Perzijcem

Washington, 9. julija. Ameriški veleposlanik v Teheranu je danes izročil predsedniku perzijske vlade Mosadeku odgovor predsednika ZDA Trumana na njegovo poslanico z dne 28. junija, ki

Predsednik ZDA Harry S. Truman

se tiče britansko-perzijskega petrolejskega spora. Kakor poroča Vestnik ministrstva za zunanje zadeve ZDA, po udeležbi Truman v svojem pismu, da se je zelo resno poglubil v vprašanje britansko-perzijskega spora in v vsa druga vprašanja, ki so s tem v zvezi, ker je ta stvar nevarna ne samo za blaginjo Perzije in Velike Britanije, ampak tudi vsega sveta. Zaradi tega so ZDA z zadovoljstvom vzele na znanje, da je Britanija načelno sprejela nacionalizacijo perzijske nafte. Predsednik še poudarja britansko znanje in poslovne sposobnosti, ki bi lahko mnogo pripomogle k razvoju perzijske petrolejske industrije, in izraža upanje, da se bo stvar tako rešila, da bo priznana načelo nacionalizacije in da bodo obojem zavarovane britanske koristi. Mednarodno sodišče je v tem duhu priporočilo pogajanja za rešitev spora. Ker so to sodišče ustanovile vse članice OZN, ne more nihče, ne glede na vprašanje njegove pristojnosti, dvomiti v njegovo nepristranost. Zaradi tega priporoča Truman Perziji, naj skrbneje pretehta priporočila tega sodišča, ker bo s tem prav gotovo omogočila, da se najdejo načini za sklenitev sporazuma in nadaljnje delovanje petrolejske industrije. S tem pa bi bile zavarovane koristi obeh vlad.

V pismu je še rečeno, da prav gotovo nobena vlada ne bo izgubila no-

benega sestavnega dela svoje suverenosti in tudi ne podpore svojega naroda, če bo z vsemi mogočimi obziri in spoštovanjem ravnala v duhu odločitve tega visokega sodišča.

Po poročilu, da je predsednik perzijske vlade Mosadek »razočaran« nad Trumanovo poslanico, poudarjajo v ameriških pooblaščenih krogih, da mora perzijska vlada sedaj »izbirati med redom in anarhijo«.

Dobro poučeni krogi v Washingtonu menijo, da bodo ZDA pomagale Veliki Britaniji ne glede na to, kaj bo ukrenila za ohranitev svojega ugleda na Srednjem vzhodu.

V krogih OZN sodijo, da bi bil britansko-perzijski spor najtežji, kar jih je doslej reševal Varnostni svet, če bi se obe stranki odločili za to pot. Perzija se lahko pritoži zaradi britanskih ladij, ki se mudijo v perzijskih vodah, Velika Britanija pa lahko obtoži Perzijo, da se kot članica OZN ni pokorila sklepu mednarodnega sodišča v Haagu.

Mosadek o Trumanovi poslanici

Ameriški veleposlanik v Perziji Grady je izjavil nocoj na tiskovni konferenci, da gleda predsednik perzijske vlade Mosadek s pridržkom na Trumanovo poslanico, ki mu je bila danes

Sestava francoske narodne skupščine

Pariz, 10. jul. (AFP): Po podatkih, objavljenih v Uradnem listu, je sestava nove francoske narodne skupščine po parlamentarnih skupinah naslednja: gibanje zbiranja francoskega naroda 118 poslancev in 3 iz sorodnih skupin, socialisti 105, komunisti 99, ljudsko republikansko gibanje 83 in 2 iz sorodnih skupin, nekategorizirani 66 in 6 iz sorodnih skupin, kmečko-socialno gibanje 34 in 3 iz sorodnih skupin, demokratska zveza odporniškega gibanja 14 in 2 iz sorodnih skupin, neodvisni republikanci 43 in 8 iz sorodnih skupin, napredni (združeni s komunisti) 4 in 2 iz sorodnih skupin, afriško demokratsko gibanje 3, prekomorski neodvisni 9, neodvisni Francozi 3 poslance, 9 poslancev pa ne pripada nobeni skupini.

V prejšnji skupščini so imeli komunisti 167 mandatov, socialisti 99, radikalni 46, ljudsko-republikansko gibanje

zmernost

izročena. Veleposlanik Grady je dodal, da je Mosadek izjavil, da so ZDA, kot kaže, sprejele britansko stališče v anglo-iranskem sporu. Mosadek ni niti slišal izjavil o tem, če bo pristal na prihod Averella Harrimana v Teheran kot je predlagal Truman v svoji poslanici.

Letalska nesreča pri Abadanu

Abadan, 10. julija (Reuter). Danes je strmoglavilo na območju abadanske rafinerije dvomotorno letalo za hitre polete, ki pripada Anglo-iranski petrolejski družbi. Vsi, ki so bili v letalu, so mrtvi, letalo pa je zgorelo. Ni še znano, koliko ljudi je bilo v letalu.

Ta mesec bo začela obratovati nova rafinerija nafte, ki so jo postavili v Južni Angliji v bližini Southamptona. Britanski minister za gorivo je izjavil danes, ko je podal v Spodnjem domu poročilo o tem, da bo rafinerija izdelovala konec leta 2 milijona ton naftnih derivatov. Ko bo 1953 popolnoma končana, bo znašala njena skupna proizvodnja letno 6,5 milijona ton naftnih derivatov.

143. kmečka socialna gibanja 23, demokratska zveza odporniškega gibanja 13. Neodvisni Francozi niso imeli nobenega sedeža, 13 poslancev pa ni pripadalo nobeni skupini.

Nova francoska skupščina ima vsega skupaj 627 poslancev. Zadnji mandat pripada Oceaniji, kjer bodo volitve 2. septembra.

„Samo ena pot“

London, 9. julija. (Reuter) Danes je v Londonu skupina laburističnih poslancev zbranih okrog bivšega ministra za delo Bevana, izdala brošuro z naslovom »Samo ena pot«. Brošura predlaga, naj bi laburistična stranka po novi politični poti, ki bi imela za cilj neodvisno politiko Velike Britanije, postavitev določenih pogojev Zdrženim državam Amerike glede prepustitve letalskih oporišč na britanski kopni, kolektivno varnost v okviru Atlantskega pakta brez ponovne oborožitve Zahodne Nemčije, poročitvo za popolno vojaško pomoč Jugoslaviji v primeru napada, pravično razdelitev surovin, zvišanje davkov od kapitala in nadaljnjo nacionalizacijo industrije.

Bevanova skupina zahteva, naj se znanja oboroževalni program zahodnih sil, ker se bo tako lahko okrepi bil zoper čedalje večje pomanjkanje v posameznih delih sveta. Ameriška pomoč je rešila milijone ljudi lakote, je rečeno v brošuri, toda ta pomoč za Azijo je letos omejena zaradi čedalje večjih izdatkov za oborožitev ZDA.

Večina uvodnikov današnjih britanskih časopisov piše o izjavi Bevana in drugih članov laburistične stranke, ki so v začetku leta izstopili iz vlade. »Times« sodi, da je značilno dejstvo, da Bevan in njegovi tovariši v brošuri ne grajo več oborožiteljskega programa kot neizvedljivega, marveč kot nepotrebne. Časopis meni, da je namen te brošure dokazati, da mora biti oborožitveni načrt zmanjšan.

»Manchester Guardian« piše, da je

Kongres švicarske socialistične stranke

Zürich, 9. julija (Tanjung): Na kongresu socialdemokratske stranke Švice je bil 7. in 8. julija v Zürichu, so določili politično linijo stranke v bližnji predvolilni kampanji.

Kongres je izdelal predlog za finan-

Trgovinska pogajanja v Berlinu

Berlin, 9. julija. (AFP) Na današnjem sestanku predstavnikov zahodno-nemških okupacijskih sil in sovjetske ome Nemčije ni bil dosežen nikakršen sporazum o ureditvi medekonjske trgovine. Sovjetski predstavnik je zahteval od zahodnih okupacijskih sil jamstvo proti tihotapljenju med vzhodno cono in Zahodnim Berlinom, medtem ko so predstavniki zahodnih okupacijskih sil zahtevali uvedbo takih trgovinskih odnosov, ki bi izključevali sleherni samovoljno posredovanje sovjetskih okupacijskih oblasti.

Za sedaj ni bil določen datum nadaljnjih razgovorov, vendar pa mislijo, da nadaljnji sestanki o tem vprašanju niso izključeni.

Ljubijo. Hvaležni so mu, da jim je v svojih povestih postavil trajen spomin življenja njihovih prednikov, zato se hočejo s spoštovanjem pokloniti njegovemu spominu in se mu častno odločiti. V ta namen je bil kmalu spomlad v Skofji Loki sestavljen pripravilni odbor za proslavo 100. letnice rojstva pisatelja dr. Ivana Tavčarja, v katerem so zbrani skofjejski kulturno-prosvetni delavci. Za pokrovitelja te proslave je odbor pridobil predsednika Prezidija Ljudske skupščine LRS Josipa Vidmarja, v reprezentančnem odboru pa so poleg ministra predsednika Sveta za prosveto in kulturo LRS Borisa Zherla predstavnik občinskih, političnih in prosvetnih forumov, Društva slovenskih književnikov in Slavističnega društva. Poleg omenjenih so objavljene in že izkazujejo odbor pomoč vse množične organizacije, zvezo pa ima tudi s Poljanci, ki se v prijateljskem sodelovanju enako pripravljajo na obletnico.

Program proslave se bo v Skofji Loki odvijal ves teden od 25. avgusta do 2. septembra, medtem ko bo proslava v Poljanah v nedeljo 26. avgusta. Tavčarjev teden bo izpolnjen s predstavami dramatičnega Tavčarjeve »Visoke kronike«, s predavanjem o pisatelju, recitacijskim nastopom književnikov, koncertom in razstavo Tav-

čarjevih leposlovnih tekstov v mestni ljudski knjižnici. Poljanci pa pripravljajo uprizoritev Tavčarjevega »Cvetja v jeseni«. Glavni poudarek bo — če izvenomno slavnosti ob rojstnem domu — na obeh uprizoritvah zadnjih in najboljših Tavčarjevih del, od katerih je eno značilno predvsem za oči del poljanske doline okoli Blegaša, drugo pa za skofjejski kraj kot celoto. Uprizoritvi bosta zajeli veliko število sodelujočih. Poljancem bodo pomagali igralci iz bližnjih gorskih vasi, v Skofji Loki pa so se združili v delu prosvetni delavci vseh kulturnih društev in skupin iz mesta in bližnje okolice.

Poleg praznovanja v Poljanah in Skofji Loki se bodo spominile 100. letnice Tavčarjevega rojstva tudi slovenske založbe, ki bodo v tej zvezi izdale naslednje Tavčarjeve spise: Državna založba Slovenije prvi zvezek Zbranih del, Mladinska knjiga »Visoko kroniko« in Kmečka knjiga »V Zali in »Kuzovce«. Društvo slovenskih književnikov pa bo oskrbelo pisateljevo rojstno hišo s spominsko knjigo in žigom.

Gornje priprave, so samoniklo zrastle na pobudo kulturno-prosvetnih delavcev skofjejskega okraja in v spoštovanju do spomina umrlega pisatelja-rojaka. Ta kulturni jubilej bo delno

Adenauer o nemškem oboroževanju

Essen, 9. julija. (UP) Predsednik zahodnonemške vlade Adenauer je nocoj v Essenu izjavil, da bi vsa Evropa hitro padla v roke ZSSR, če ne bi zahodna Nemčija aktivno sodelovala pri obrambi zahoda. Adenauer je prav tako poudaril, da bi bili nevtralizacija in demilitarizacija zahodne Nemčije največja zmagata za Sovjetsko zvezo. Predsednik Zahodne Nemčije je izrazil mnenje, da je oborožitev zahodnih sil zaželena tudi z nemškega stališča.

Sovjetsko-egiptski trgovinski sporazum

Aleksandrija, 9. julija (AFP): Predstavniki egiptovske vlade in sovjetske trgovinske delegacije so se sporazumeli o sklenitvi trgovinske pogodbe med obema državama. Po tej pogodbi bo Egipt dobil 100.000 ton pšenice iz ZSSR za 150.000 bal bombaž. Razen tega je bil dosežen sporazum o prodaji 50.000 ton egiptovskega riža ZSSR.

Schacht povabljen v Indonezijo

Pariz, 10. julija (Associated Press): Indonezijska vlada je povabila na uradni obisk bivšega nacističnega ministra za finance Hjalmarja Schachta, da bi z indonezijsko vlado proučil gospodarske in finančne probleme. Kdaj bo Schacht odpotoval v Indonezijo, ni znano.

V Grčiji stavka že nad 100.000 uslužbencev

Atene, 10. julija (Reuter): V Grčiji je začelo stavkati 40.000 uslužbencev sodnih in upravnih ustanov. Pridružili so se zahtevi državnih uslužbencev, ki že 4 dni stavkajo za zvišanje plač. Zahtevajo 50% povška. Sedaj stavka skupno nad 100.000 uslužbencev.

Češkoslovaška imenovala nova veleposlanika v Londonu in Washingtonu

London, 10. julija (Reuter) Češkoslovaška vlada je sporočila, da sta bila imenovana nova češkoslovaška veleposlanika v ZDA in Veliki Britaniji. Za veleposlanika v Washingtonu je bil imenovan Vladimir Prohaska, za veleposlanika v Londonu pa Josef Ulrich. Prejšnja veleposlanika, Vladimir Outrata in Rudolf Bistrický sta bila v februarju poklicana v Prago na »posvetovalne«. Odpoklicana sta bila v času, ko je bil aretirani bivši češkoslovaški minister Vladimir Clementis. Češkoslovaška vlada se ni sporočila, kdo bo veleposlanik v Parizu, čeprav je to mesto nezasedeno že od februarja, ko je bil veleposlanik Hofmeister prav tako poklican v Prago na »posvetovalne«.

Češkoslovaška imenovala nova veleposlanika v Londonu in Washingtonu

London, 10. julija (Reuter) Češkoslovaška vlada je sporočila, da sta bila imenovana nova češkoslovaška veleposlanika v ZDA in Veliki Britaniji. Za veleposlanika v Washingtonu je bil imenovan Vladimir Prohaska, za veleposlanika v Londonu pa Josef Ulrich. Prejšnja veleposlanika, Vladimir Outrata in Rudolf Bistrický sta bila v februarju poklicana v Prago na »posvetovalne«. Odpoklicana sta bila v času, ko je bil aretirani bivši češkoslovaški minister Vladimir Clementis. Češkoslovaška vlada se ni sporočila, kdo bo veleposlanik v Parizu, čeprav je to mesto nezasedeno že od februarja, ko je bil veleposlanik Hofmeister prav tako poklican v Prago na »posvetovalne«.

Kongres švicarske socialistične stranke

Zürich, 9. julija (Tanjung): Na kongresu socialdemokratske stranke Švice je bil 7. in 8. julija v Zürichu, so določili politično linijo stranke v bližnji predvolilni kampanji.

Kongres je izdelal predlog za finan-

Artetacije v Adis Abebi

Adis Abeba, 10. julija. (Reuter) Danes pričakujejo v Adis Abebi nadaljnje artetacije v zvezi s še ne popolnoma pojasnjeno zaroto, zaradi katere je abesinska policija aretirala večeraj osem ljudi, med njimi nekega ministra. Poročajo, da je osem aretirancev, ki so povečini civilni uslužbenci, priznalo svojo krivdo.

PRED DNEVOM VSTAJE

Čez severno triglavsko steno v vojni opremi

Mestni odbor Zveze borcev na Jesenicah pripravlja v tesnem sodelovanju z vsemi množničnimi organizacijami dostojno proslavo Dneva vstaje. Med vsemi pripravami pa zavzema posebno mesto partizanska štafeta, ki bo po predhodni mobilizaciji krenila na pot 15. julija s tromje na Peči. Tu bo znova obnoven nesmrtni bataljon Joža Gregorčiča — prvega komandanta Triglavskega odreda, ki bo v sestavi 150 mož že istega dne sprejel borbo v Kranjski gori. Po uspešnem spopadu s sovražnikom, ki je poprej močno utrdil mostišče, bo moral bataljon v celoti prebrsti Savo in v Pod Kužah zgraditi pontonski most ter napasti sovražniško postojanko, ki brani prehod proti Mojstranu. Bataljon se bo moral že na tej poti prebijati skozi zasede, pred Mojstrano pa bo v borbi prekorajčil železniško progo in prebrodil Savo. Ko bo bataljon obšel Mojstrano, bodo na Jesenicah zatulile sirene in poklicale k strogi pripravljenosti vse enote protiletalske zaštite.

Po prehodu Mojstrane bo glavna nadaljevala pot skozi dolino Kot do Staničeve koče in dalje na Kredarico. Vod najboljših vrhunskih alpinistov pa bo nadaljeval pot skozi dolino Vrat, kjer se bo moral neprestano boriti z močnimi sovražnikovimi zasedami in se prebiti do Aljaževega doma. Prehod skozi Luknjo v Soško dolino mu je onemogočen, ker so na prevah utrjeni sovražnikovi bunkerji, pot čez Prag in Tomišnovo pot pa sta zasedeni. Zato se komandant bataljona odloči, da vod prepleza severno triglavsko steno v vojni opremi.

Glavina in alpski vod se na večer združita na Kredarici. Drugi dan bo ves bataljon pristopil na vrh Triglava, kjer bo po radijski zvezi podal raport o akcijah in nameravanih manevrih glavnemu štabu za izvedbo partizanske štafete v Ljubljano. Nadaljnja pot bataljona gre v smeri Belega polja, kjer izvidnice naletijo na močan odpor utrjenega sovražnika v planinski postojanki Vodnika koča. Bataljon to postojanko v jurišu zavzame, pobelega sovražnika pa za sleduje udarni vod preko Tosca na Pokljuko in dalje preko Rudnega polja na Uskovnico. Tu bataljon doseže prvo gorensko svobodno ozemlje z močno razvito tehniko. Zato izda številko žep-časa in sten-časa ter priredi množični partizanski miting s kulturno-političnim programom.

Naslednji dan sestopa bataljon v Bohinjsko dolino, kjer izvidnice naletijo na močan oženj iz zased jesenjskih pionirjev, ki taboriijo ob Bohinjskem jezeru. Odpor mladih pionirjev je kmalu strl in bataljon vkoraka v svobodno Bohinjsko Bistrico, kjer preda bojno zastavo radovoljškemu bataljonu. Tu bo tudi množični miting.

Na Dan vstaje pa bodo na Jesenicah pripadniki izvenarmadne vzgoje uspeš-

no odbili napad diverzantskega bataljona, ki se je prebil čez severno mejo in preko Kravank napadel Plavžki Rovt in Sv. Križ z namenom, da uniči industrijo, mesto in kolodvor na Jesenicah. Po odbitem napadu in uničenju sovražnega bataljona, bo preleden in mimohod vseh oddelkov pri planinski smučarski postojanki na Crnem vrhu, kjer bo tudi partizanski miting ob sodelovanju vseh sindikalno kulturno umetniških društev z Jesenic in Javornika.

V Biljah so odkrili spomenik 59 padlim borcem in talcem

V Biljah pri Gorteli, kjer se reka Vipava, ki vsa bistra prvine na dan pod Nanosom, poleni in se vedno počasneje vije proti Soli, so imeli v nedeljo odkritje spomenika 59 padlim borcem in talcem. Nad njim je tudi ime Ivana Suljaja - Carja, ki so ga Nemci obesili ob Mirenski cesti z namenom, da bi strli ljudski odpor v teh krajih. Na ime tega junaka bora spominja tudi kmetoski obdelovalna zaduga Car - Bilje, v kateri je več borcev in aktivistov. Za predsednika te zaduge pa so izvolili Ivana Dominika, ki je bil pred desetimi leti med prvimi ustanovitelji Fronte na vasi. Proslava je bila združena s partizanskim manevrom, športnimi in kulturnimi prireditvami. Zalne svečanosti se je udeležilo mnogo ljudi iz vseh bližnjih vasi. Množične organizacije pa so položile k spomeniku 59 vencev.

VATIKAN IN JUGOSLOVANSKI NARODI

Za razumevanje na videz žudnega ravnanja Vatikana v zadevi obojenega bivšega nadškofa Stepinca bomo v naslednjih poglavjih nekoliko razložili odnos Vatikana do jugoslovanskih narodov in do Jugoslavije in tudi to, kaj so v imenu Vatikana delali in zahtevali razni cerkveni predstavniki med nami.

I. Za odnos cerkve do države ter za delo in zahteve cerkvenih predstavnikov so zelo značilni naslednji stavki, ki jih je leta 1905 objavil hrvaški »Katoliški list«:

»Rimska cerkev je hkrati svetovna in duhovna oblast. Njena pravica je, da vlada svet na temelju evangelija, svetih kanonskih knjig in dekretov. Če ima rimska cerkev kako posest, če je nastanjena v kaki palači, posvodi je država. Ona je svetovna oblast, ki se od drugih svetovnih oblasti razlikuje na ta način, da je suverenost drugih oblasti omejena, medtem ko cerkev ne pozna mej svoje oblasti. Ko so ji položne duše, zahteva z vso pravico, da ji je podrejeni tudi telo. Papež je suveren, kralji in cesarji pa so zastopniki. Po besedah Inocenca III. je papež za cesarja to, kar je sonce za mesec. — Oblast je dana kraljestvom ne samo, da svetu gospodujejo, temveč da predvsem cerkvi pomagajo. Cerkev ni svobodna, če ne zapoveduje!«

Oblast cerkve pa je bila med nami že od nekdaj proti narodu. To je takole potožil vladika Strossmayer svojemu prijatelju, zgodovinarju in duhovniku Radeckemu: »Najpejše zlo rimske kurije in prelature je italijanski nacionalizem, ki leži na prsih rimske cerkve kakor mora... Slovanstvo je danes predmet mržnje in zaničevanja in cerkev in su-

stolica se poslužuje tega orožja. Rim nas po glavi bije...«

Avstroogrška monarhija se je popolnoma strinjala z oblastjo cerkve, kakršno je razlagal »Katoliški list«. Zakaj se je strinjala in zakaj je tako nadoblast prenašala, je nekaj let pred prvo svetovno vojno dobro razložil hrvaški politik dr. Mate Drinković, ki je naglasil, da je lahko duhovščina se tako vneto v volilnih bojih in na videz se tako politično radikalna, a da pri tem vedno ostaja stebel države in orodje za obvarovanje politične države nadoblasti. — »Bajonet in katoliška duhovniška hierarhija v Avstroogrski se izpopolnjujeta ko ščit in orožje.«

To je s kratkimi besedami dobro povedano, kajti Dunaj in Vatikan sta bila vedno najpopolnejša organska skupnost, ki je z vso svojo organizirano močjo tlačila vse tiste notranje sile jugoslovanskih narodov, ki so zahtevali svojo osvo boditev, bratstvo in enotnost.

»Ker cerkev ni svobodna, če ne zapoveduje«, so bili mnogi njeni predstavniki pri vsem svojem toliko poudarjenem narodnjstvu v časi, ko so se Srbi in Bolgari v balkanskih vojnah reševali turškega jarma, ne na strani svojih bratov, temveč na strani Turkov, kjer je bila na tej strani pač tudi avstroogrška monarhija in ker so jugoslovanske narode vrednotili samo po turski pripadnosti. Velika večina duhovščine je bila tudi ves čas prve svetovne vojne stebel avstroogrške monarhije in je to pokazala zlasti tedaj, ko so sami narodi začeli to monarhijo podirati kot vojo ječe. Slep in brezpoznan privržnost avstroogrski monarhiji pa je bila zapovedana od Vatikana, ker je imel Vatikan v tej monarhiji vsa jamstva tudi za svojo svetovno oblast.

—tg.

Pred 100 letnico rojsta

Ivana Tavčarja

Letos se slovenska kulturna javnost in ves slovenski narod spominjata zgodovinskega dogodka, ko je veliki Radešan Primož Trubar s svojima prvima dvema tiskarna, Abecednikom in Katekizmom, postavil temeljni kamen slovenski književnosti. Kakor je znano, so v teku priprave za proslavitev tega velikega kulturnega praznika. Cesar Slovenici nismo smeli izkazati četu naše književnosti in kulture ob štiristoletnici njegovega rojstva 1. 1908, ker taka manifestacija ni bila po volji takratnim političnim gospodarjem — bomo to storili danes v svobodni domovini ob enakem jubileju slovenske knjige, ob jubileju Trubarjeve tiskane besede »useben Slovanec«.

Stiristo let je, odkar je slovenski narod tudi v književnosti stopil v krog ostalih narodov, se je pričela pisati kronika slovenske književnosti. V njo si je ljudstvo zamaenovalno važneje dogodke in si na tretji četrtini prehojene poti vpisalo ime enega klasikov slovenske literature, pisatelja Ivana Tavčarja. Letos 28. avgusta bo preteklo 100 let od njegovega rojstva.

Tavčar, rojen romantik živeč v dobi realizma, čigar dela predstavljajo ne-

kako vez med obema literarnima tokovima, je bil rojen v Poljanah nad Skofjo Loko. Te svoje domače kraje in njihov slikovit svet je do konca svojega življenja ljubil z vso srčno silo, ki ga je tudi pomešanjenega neazdržno vlekla nazaj v loško pogorje, in prav iz te ljubezni so se rodila njegova najboljša in najpomembnejša dela, ki so postala last mnogim.

Tavčar je bil pomešanjenec, osrednja osebnost slovenskega liberalizma v vsem njegovem razvoju od progresivnosti do reakcionarnosti, kar je izpovedoval tudi v nekaterih delih, vendar vedno le pomešanjenji kmet, ki ni nikdar pozabil svoje rojstne doline. Če nekatera njegova dela izražajo pesimizem, če so polna bolesterne sentimentalnosti in se skoraj obvezno končujejo s temnimi občutki in smrtjo, se njegov pripovedni žar veseno najbolje čuti v realističnih podobah iz življenja preprostega človeka, v opisovanju panja in trpljenja rojakov Poljancev.

Ljudje iz loškega pogorja so si Tavčarja častili, so ponosni nanj in ga

bela opalografija Jugoreklam, tisk pa Triglavska tiskarna. Zbirka je lico opremljena. Kratko uvodno besedo je napisal Luka Kramolc, poleg tega pa so zori in razredi o slovenski ljudski pesmi naših pomembnih glasbenikov in literatov: Emila Adamca, Ivana Cankarja, dr. Ferda Kozaka, Prežihove Voranca, Janka Zvonikarja, dr. Gojmir Kreka. Primoža Trubarja in Hinka Druzičiča.

S to zbirko 14 koroskih ljudskih pesmi, prirejenih za mešani zbor, med katerimi so nekatere, kakor »Od nedeljnih jagrov in »Pesem od rojstva«, katerima je zložil napev in besedilo Franc Leder - Lesičjak, ljudski pevec in cirtar iz Glosabnice na Koroskem, ter »Pilbrd«, v jarmace, koroska narodna iz Podjune dosedaj naši javnosti skoraj neznan, bo ugodno tako mešanim pevskim zborom na Koroskem, kakor tudi v Sloveniji, ki gojijo korosko ljudsko pesem. Je pa to šele prvi zvezek koroskih ljudskih pesmi za mešani zbor, kateremu bodo sledile nadaljnje zbirke. Pevskim zborom so poleg celotne zbirke na razpolago tudi posamezne pesmi po 5 din pri Klubu koroskih Slovencev v Ljubljani.

Nove knjige in revije

Prejeli smo: Nova zbirka. Izdaja Zveza mariborskih književnih delavcev v Mariboru. Letnik XIV. Štev. 7-8. Leto 1951. Homer. Odiseja. Prevredel Ant. Sovre. — Ljubljana. Društva založba Slovenije 1951. 378 str. 80. Diderot. Denis. Izbrana dela. Prevredel Pavle Jarg. Uvod napisal Eli Finet. V Ljubljani. Cankarjeva založba 1951. 625 str. 80.

Oceanska vožnja na eksploziv

Reka, v juliju

Te dni je pripeljal v reško luko oceanski parnik »Dubrovnik«, ki je pripeljal iz Severne Amerike 8000 ton kromarje, Pot iz Amerike na Reko ni bila zvezana z nobeno posebnostjo. Zato pa je bila tem bolj zanimiva pot z Reke v Ameriko. Na tej poti je ladja prevezala v tržaški luki tovar eksploziva in ga prepeljala čez ocean v severnoameriško luko Galveston. To ni bila preprosta naloga. »Dubrovnik« je prva naša ladja, ki je kdaj prevažala eksploziv čez Atlantik in četrti med vsemi ladjami na svetu. Prva je bila neka francoska ladja, ki jo je pri prevažanju enakega tovora razneslo v Mehikem zalivu.

Eksploziv, ki ga je prepeljala ladja »Dubrovnik«, je bil amonijev nitrat, ki ga izdelujejo v Linzu v Avstriji in ga čez Trst izvažajo v Severno Ameriko, kjer ga baje uporabljajo za agrikulturne namene. V mednarodnih pomorskih krogih sodijo, da je prevoz tega eksploziva sila nevaren, zlasti pri vožnji čez Atlantik in v toplih predelih Mehikanskega zaliva. Seveda je temu primerno draga tudi prevoznina, zlasti visoke pa so zavarovalne premije. Ladja, ki prevažata tak tovar, mora med vožnjo ravnati nadse oprežno. Marsikaj je treba storiti, da se zavaruje prevoz in da se prepreči eksplozija.

Kapitan »Dubrovnik« Alija Begović

Poveljnik »Dubrovnik« kapitan Alija Begović je eden izmed naših najbolj izkušenih pomorcev za prevoz lahko vnetljivih tovarov. Spominja se samo, kako je lani pripeljal na isti ladiji čez ekvator tovar oljnih pogonov. ki se je navzlic varnostnim ukrepom vžgal in je po malem gorel 6 dni. Na poslednjo mu je uspelo rešiti večino tovora, posadko in ladjo, ki je srečno priplula v namembno dansko luko, medtem ko se je 3 mesece prej naš parnik »Kosmaj« ob prevozu enakega tovora vnel na Oceanu ter docela zgorel.

»Prevoz amonijevnega nitrata«, pravi kapitan Begović, »lahko primerjamo z vožnjo na smodniku, ki se lahko vsak čas vname iz mnogih vzrokov, pa tudi neznanih razlogov. Vožnja čez Ocean je trajala 38 dni. Najbolj nevarno je bilo na Atlantiku. Na srečo je Atlantikski ocean v poletnih mesecih še precej miren, zlasti kadar ladja vozi na »mrtnih valovih«. Ti niso nevarni in je tudi malo možnosti, da pride morska voda v dotik z eksplozivom. Se bolj nevarno, kakor sta morska voda in vlaga, pa je seveda ogenj. Najmanjša iskra lahko sproži požar in eksplozijo. Ni manj nevarna ni vročina. Na vsej poti je bilo zelo vroče, najbolj pa v Mehikem zalivu. Posadka med vso vožnjo skoraj ni zaprla oči...«

V nadaljevanju pripovedovanja nam je kapitan Begović pripovedoval, kako so nakladali amonijev nitrat na ladjo. V Trstu je posadka sama zlagala tovar v ladijska skladišča. Vsega je bilo 8000 ton tovara. Eksploziv je bil v vrečah, premazanih z asfaltinom, in čez vsako vrečo je bila še druga nova vreča. Taka embalaža je zelo draga, kar priča, koliko pozornosti je treba posvetiti tovaru in kako drag je prevoz. Razume se po sebi, da je bilo pri nakladanju strogo prepovedano vsako kajenje, prav tako na ladiji vseh 38 dni prevoza. Samo v posebni kabini, visoko na poveljniškem mostu, so člani posadke lahko kadili, in še to le pod strogo, mornarji so to prepoved kajenja težko vzdržali, vendar so bili disciplinirani. Nihče se ni pregrešil niti enkrat. Pravzaprav ljudje niso kadili niti v kabini na poveljniškem mostu, ker so bili vse čas vožnje stalno zaposleni. Podnevi in ponoči so bile na ladiji dvojne straže. Vsa tista mesta na ladiji, kamor bi lahko priletela iskra iz dimnika, so bila izolirana. V sam dimnik pa so namestili posebne rešetke, da se ustavi vsaka iskra. Posebne straže so bile v strojni in v kuhinji. Pipe za vodo so bile zaprte in pitno vodo so dajali samo v omejenih količinah in

v določenem času. Vse je bilo dobro premišljeno, kajti vsaka najmanjša nepravilnost bi lahko dovela do katastrofe. Seveda pa ni mogoče preprečiti »višje sile«. Nekaj takega je bilo na koncu potovanja, o čemer nam je kapitan Begović povedal tole:

»Prešli smo Atlantik in vpluli v Mehikski zaliv. Eksploziv je bilo treba izkrcati v Galvestonu. V luko nismo mogli vpluti, ker je bila polna drobnih ladij. Zaradi opreznosti so ameriške oblasti odredile, da se ladja začasno vsidra na reki Mississippi, kakih 20 milj od najbližje luke Braithwait. Ladja je morala ostati pod paro, da je lahko v vsakem trenutku, če bi se pojavila nevarnost, odplula na odprto morje. Zasedli smo ostali 4 dni. Medtem je čez Florido prihrumel vihar, imenovan »hurricane« z brzino 140 km na uro. Ta »hurricane« je ob floridski obali porušil številna naselja, k nam pa je

prinesel oblak komarjev, velikih kakor koblice. Njihov napad na »Dubrovnik« smo težko zdržali. Dnevi in noči smo se borili s temi komarji. Posebno nevarni so bili zvečer, ko je začelo sonce. V kratkem času je bila posadka oprikanjena od komarjev in polna oteklin. Pri tem pa je bila neverjetna vročina. Toplomer je v strojnici kazal 52 stopinj Celzija, pitna voda pa je imela 33°. Varnostni ukrepi zaradi eksploziva so precej popustili, saj je obolela polovica ljudi. To so bili najhujši trenutki, saj je leto prej prav v tem zalivu eksplodirala francoska ladja, ko je prevažala isti tovar. Naposled pa se je vožnja le srečno končala.«

Po izkrcanju tovora je posadka »Dubrovnik« dobila pismeno zahvalo in priznanje za pravilen prevoz in pravilno izkrcanje eksploziva česar doslej ni bila deležna nobena druga ladja.

NOVICE in zanimivosti

Nova Opera Igorja Stravinskega. Igor Stravinsky je dokončal novo opero: »The Rakes Progress«. Besedilo opere, ki ima 3 dejanja, sta napisala W. A. Auden in Chester Kallman. Prva izvedba te opere bo v začetku septembra v Benetkah, in sicer v okviru glasbenega festivala. Nastopili bodo člani milanske »Scalae«. Glasbeno vodstvo bo prevzel Igor Stravinsky sam.

Dobički ameriških filmskih podjetij v Franciji. Kakor piše »New York Times« je Francija razveljavila omejitve, ki jih je bila izdala svoj čas glede zaslužka ameriških filmskih družb. Odslej lahko odnašajo iz države Američani vse svoje zaslužke. Francija je s tem postala prvo večje filmsko tržišče v Evropi, ki je v tem smislu ugodila ameriškim filmskim družbam. Predsednik Društva ameriških kinopodjetnikov Mac Carthu, ki je sklenil ta sporazum z zastopniki francoske filmske industrije, se je pogajal tudi o tem, da bi odpravili sedanje omejitve glede števila hollywoodskih filmov, ki se predvajajo v Franciji. Po sedanjih kvoti lahko predvajajo francoski kinematografi samo 121 ameriških filmov na leto. Zastopniki francoske filmske industrije so na celno privolili v zahtevo ameriških filmskih proizvajalcev, vendar pa so od ameriških družb zahtevali, naj dajo francoski filmski industriji gnetno pomoč in omogočijo boljše razpčanje francoskih filmov v ZDA.

Ameriški študenti v Evropi. Dr. Morris Fischbein, bivši predsednik ameriške medicinske zveze, je po svojem potovanju po Evropi izjavil, da so ameriški študentje navallili na evropske medicinske fakultete, ker zanje ni dovolj prostora na ameriških univerzah. Dejal je, da bi bilo treba študij medicine v ZDA razširiti, ker da je pritok tujih študentov povzročil prenapolnjenost univerz v Evropi. Zlasti v Švici in Danski, kjer morajo profesorji opravljati dvojno delo.

Sprememba v sovjetskem cirkusu. »Literaturnaja Gazeta« je v svoji zadnji številki zahtevala, da naj se začne odločna in neusmiljena borba proti »kozmozopolitskim klovnom«, ki

z vsega sveta

predstavljajo element buržoaznega cirka. Ta napad so takoj sprejeli tudi Madžari in Čehi. Budimpeštanski list »Magyar Nemzet« javlja, da bodo letošnji klovni 11 potujočih cirkusov recitirali samo poučne ruske pesmi o vsakodnevni problemih, s čimer se bodo udeležili borbe proti kulakom, za petletni plan itd. Madžarski »klovni« s stereotipnimi frazami, ki so le zavajali ljudstvo, in njihove brezsmiselne anekdote, bodo popolnoma izgnili. Kakor poročajo češkoslovaški »Lidove Noviny«, pa bodo iz cirkusov odstranili tudi točke, kakor so požiralci nožev, ognja in podobno. Novi sovjetski cirkusi morajo vsajati, a ne zabavati! Vsi sporedi, piše časopis, bodo izdelani tako, da bodo pri gledalci vzpodbudili sovraštvo proti razrednemu sovražniku. Vsi listi si edini v tem, da so maske klovnov in njihove smešne maske »adel buržoazne dekade in kozmozopolitskega internacionalizma«.

Nov svetovni rekord v gladovanju. Indijski fakir Burmah je gladoval polnih 60 dni in 3 ure in s tem dosegel svetovni rekord. V času gladovanja je bil zaprt v stekleni omari z dvema pitnoma in tremi strupenimi kačami. Med gladovanjem je shujšal 20 kg in začasno so mu otprli udi. Prejšnji rekord v gladovanju je imela Francozinja Lily Chellys, ki je gladovala 57 dni in 6 ur. Javil se je pa že nov italijanski »fakir« po imenu Dalfio, ki bo poskusil pobiti Burmahov rekord.

Zaščita pred tovarniškimi ropotom. V centru za znanstvena raziskovanja v Marseillesu so patentirali pripravo za uho, ki zadržuje ropot strojev v tovarnah. Priprava je sestavljena iz svineh plošč, ki so ločene med seboj z vložki iz plastične mase. Ta akustični filter propuša samo človeški govor, zadržuje in odbija pa vse druge šume, tudi ropot največjih strojev. Nova iznajdba bo zelo koristila delavcem v kovinski in tekstilni industriji in v vseh drugih tovarnah, kjer stroji povzročajo ropot na škodo živcev in sluha delavcev.

Gospod Panjuškin je šel na dopust

Sovjetski ambasador v Washingtonu Aleksander S. Panjuškin je nedavno odpotoval na enomesečni dopust v Moskvo. Odpotoval je na švedski ladiji »Gripsholm«, kamor so ga seveda sprejeli številni novinarji in fotoreporterji. Ker gre ambasador samo na enomesečni dopust, je bil neki fotoreporter tako presenečen nad količino njegove priljage, da jo je hitro fotografiral, preden so jo dvignili z žerjavom na ladjo, vendar pa ni ujel vsega. Del Panjuškinove »priljage« vidimo na sliki. Kaj bi šele bilo, če bi Panjuškin za vedno odpotoval?

TELOVADNI DVOROJ ŽENSKIH REPRZENTANC NIZOZEMKE IN JUGOSLAVIJE

Naše tekmovalke so bile boljše

Sinoči je bil na letnem telovadšču v Tivolju mednarodni telovadni dvorboj med ženskima reprezentancama Nizozemske in Jugoslavije. Srečanju je prisostvoval nekaj tisoč gledalcev, ter najvidnejši predstavniki fizikturnih organizacij.

Z nekaj minutno zamudo sta prikoralili na telovadišče obe vrsti. Nizozemske vrste je sestavljalo samo 6 tekmovalk, ker so imele Nizozemke pred nekaj dnevi v Avstriji mednarodno srečanje z Avstrijanki in sta se ob tej priložnosti poškodovali dve tekmovalki. Nizozemske vrste so zastopale Finny Muske, Bety Holstra, Nel van den Wardt, Jenny Krul in Leny Gerrietsen. Jugoslovanske pa Vera Marčič, Neža Černe, Anka Drinič, Milica Rožman, Terezija Kosič, Tanja Zutič, Vida Gerbec in Marica Ivanekič. Vodstvi naše in nizozemske vrste sta se sporazumeli, da se bo ocenjevalo samo 5 najboljših tekmovalk, dočim se jih na mednarodnih in olimpijskih tekmah ocenjuje šest.

Program dvoboja je obsegal samo poljubne vaje in sicer na gredi, bradli, v talni telovadbi ter v preskokih čez konja na šir. Zanimivo je, da so Nizozemke nastopale na bradli z vzporednima lestvinama, ker se telovadba na dvojniški bradli pri njih še ni uveljavila. Prav tako so skakale čez konja na šir z ročaji s pomočjo prožne deske, dočim so naše tekmovalke skakale čez konja brez ročajev in z navadno desko. Prva disciplina je bila gred. Začela je naša zastopnica Marič, ki je za lepo izvedeno vajo, brez posebnih težkih prvov dobila oceno 9,28. Za njo je nastopila nizozemska mladinska prvakinja (l. 1949), Muske, ki je dobila oceno 8,40. Vse naslednje nizozemske tekmovalke so nam s svojimi nastopom bolj in bolj dokazovale, da na tem dvorboju niso kos našim zastopnicam. Medtem ko so se naše tekmovalke odlikovale s sigurno izvedbo, lepo držo ter harmonično, smiselno

Jutri ob 17.30 na Stadionu Odrada prijeteljska nogometna tekma **KOROTAN : ODRED** (Kranj)

Moštv nastepa v najboljših postavah. Cene 20 in 30 dinarjev

PRVENSTVO SLOVENIJE

Novi preaki v boksu

Minule soboto in nedeljo je bilo v Mariboru prvenstvo Slovenije v boksu za posameznike. Tekmovalo je 30 najboljših boksačev, članov Zvezničarja in Poleta (Maribor), in Rudarja (Trbovlje), medtem ko je Triglav iz Ljubljane odpovedal udeležbo. Prvaki v posameznih kategorijah so bili: mušjaši: Kazar (Z.); batista: Zurnan (Z.); polsrednjaki: Borušek (R.); lahka: Korosec (Z.); poltehter: Pušič (P.); welter: Milanović (Z.); polsrednja: Tomažič (Z.); srednja: Volčič (P.); poltehter: Kovarčič (P.); težka: Zega (P.).

Streli iz Kopra v Mariboru v Mariboru so v nedeljo gostovali streli iz Kopra. Tekmovalci so bili z marmozirani tekmovalci. Člani so tekmovali z vojaško puško, članice pa z malokalibrsko puško. Prvo mesto med člani je zasedlo moštvo Maribora I. s 74 krogov pred Mariborom II. 49 in 73 krogov. Med ženskami je zmagala moštvo Zvezničarja s 42 točkami pred Mariborom 30 točk.

Sah

Začetek svetovnega prvenstva za ženske

Udeležence svetovnega ženskega šahovskega prvenstva v Benetkah je žreb zvrstil takole: 1. Velap (Španija), 2. Bruce (Anglija), 3. Benini (Italija), 4. Bruce (Nizozemska), 5. Cvenki (Jugoslavija), 6. Hemskeer (Nizozemska), 7. Rinder (Zah. Nemčija), 8. Bisers (Belgija), 9. Jovanović (Jugoslavija). Na turnirju bi moralo igrati 10 šahistk, vendar zastopnica Vzhodne Nemčije še ni prišla.

V prvem kolu so bili doseženi ti rezultati: Bruce : Jovanović remi. Igrali sta obrnjeni holandski sistem in je Jovanović dobila dva tekača, ker pa je bila pozicija blokirana, sta se naproti naproti za remi. Benini : Bisers 1:0; partija Cvenki : Hemskeer je bila prekinjena, kaže pa na remi. Igrali sta Niemcovitovo obrambo. Ponudni remi je Cvenkova zavrnila, v nadaljevanju pa ni igrala najbolje. Prekinjena je bila tudi partija Rodzant : Rinder.

SCHLECHTERJEV TURNIR

Czerniak se vodi

V 7. kolu Schlechterjevega spominskega turnirja na Dunaju je Steiner izgubil partijo z Grünfeldom. Michel je premagal Laskerja, Lundin Benija, Kinzel pa inž. Vidmarja; partija med Nestlerjem in Henligerjem je bila prekinjena. Prekinjeni partiji iz prejšnjega kola med Czerniakom in inž. Vidmarjem ter Steinerjem in Müllerjem sta se končali neodločeno brez boja.

Največji dogodek VIII. kola je bil poraz dočeti nemškega Šveda Lundina v partiji proti inž. Vidmarju. Vidmar je dobil v partiji damskega gambita. Remizirali so Michel - Beni, Steiner - Nestler in Müller - Grünfeld, partija Menlinger - Lasker pa je bila prekinjena.

V IX. kolu je Lasker premagal Steinerja, Müller pa Nestlerja. Remi sta se končali partiji Beni : Henliger in Vidmar : Michel. Prekinjeni sta bili partiji Grünfeld : Czerniak in Kinzel : Lundin. Prekinjena partija iz prejšnjega kola dr. Nestler : Michel se je končala remi, Henliger pa je premagal Nestlerja.

Stanje po IX. kolu: Czerniak 7 (I), Lundin 5 (I), Grünfeld 5 (I), Beni 4 (I), Michel in Vidmar 4 in pol, Kinzel 4 (I), Müller in Steiner po 4, Henliger 3 (I), Nestler 3 Lasker 2 in pol (I).

Začeli sva se pogovarjati, Delala je kot tajnica pri nekem tovarniškem ravnatelju. Politika je ni nikdar zanimala. Pri preiskovalnem sodniku so ji prebrali obtožnico, ki jo je dožila, da je skupaj s svojim šefom in tridesetimi neznanimi ljudmi delovala v protirevolucionarni, trokiistični organizaciji, ki je zagrešila v tovarni več sabotažnih dejanj. Pri zaslišanju je izjavila, da ne ve več nič o tem in da ji njen šef ni govoril nikdar kaj podobnega. Preiskovalni sodnik jo je z grožnjami pozval, naj svoje zločine prizna. Ker je še in še trdila, da je nedolžna, jo je pustil z majhnimi presledki dva dni stati, ko pa niti potem ni hotela dati zaželenih izjav, jo je zagrabil za vrat in jo dušil toliko časa, da je omedlela. Nazadnje je vse podpisala, Nato je NKVD zaprla tudi njenega šefa in trideset drugih ljudi.

Po nekaj dnevih vožnje v Stolypinovem vagonu so postale živahne ženske precej poparjene. Komaj se je še poznalo, če je noč ali dan. Vse so kar naprej ležale ali čepale s podveznicami nogami in srepele predse. Nekaterje so hotele vedeti, če smo pustili Kazan za seboj. Včasih je stal naš vagon ves dan. Tedaj je bil tak zrak, da bi se skoraj zadušile. Vodovod v stranicu se je že zdavnaj posušil. Čemu bi se tudi umivale, saj nas je zajela že popolna brezbržnost. Če bi je mogle zaspati in se več ne prebuditi! Minilo je morda že osem, deset ali dvajset dni, odkar smo zapustile Moskvo, ko nas je povedel: »Pripravite se! Iztrgalo iz mrtvila, Prispeli smo v Sibirin, postajo s prvo prehodno jeklenico. Vse iztrgane in uma-

zgradbo svojih sestav, so bile gostje precej nesigurne in tudi močno pomamljive v držah. Od Nizozemk je pokazala največ tolesnja mladinska prvakinja Gerrietsen, ki je dobila v svoji vrsti najvišjo oceno 9,35. Med našimi tekmovalkami so vzbudile navdušeno priznanje gledalcev Gerbeva, Zutičeva in Rožmanova, ki se dobi visoke ocene 9,65 ter so se odlikovale z izredno sigurnostjo, lepo izvedbo in tekmami prvlinami.

Drugo orodje v dvoboju je bil preskok čez konja na šir. Vse Nizozemke so skakale premet s polobratom na enem ročaju, dočim so naše tekmovalke skakale deloma premet, deloma pa sklonko z zamahom. Na tem orodju so nizozemske tekmovalke napravile že znatno boljše vaje kakor na gredi, zlasti mađa Gerrietsenova in pa Krulova. Pri skokih so se Nizozemke zelo okorščale s svojo fizično močjo, v kateri so precej boljše od naših zastopnic. Med našimi telovadkinjami je bila najboljša Rožmanova, ki je dovršeno izvedla sklonko z zamahom.

Odnosi med ljubljanskima plavalnima kluboma niso zdravi

Predsinotčinjem se je začelo tekmovanje za prvenstvo slovenije. Otvoritvena tekma je bil ljubljanski derby med drugim moštvo moštva in Zvezničarjem (Lj.). Ker je bila se v lanskem ligaskem tekmovalcu lura II. (tedaj Zvezničar) znatno bolj kot vsi ostali ljubljanski klubi, je bilo glede na napredek Zvezničarja pričakovati, da bo ta tekma orobila dveh izenačenih moštvev. Tekmovalje pa je pokazalo prav obratno. Plavalci Zvezničarja, ki vidno napredujejo, v toliko prevladovali, da se je tekmovalje (plavanje, waterpolo in skoki) po prvem dnevu končalo z visokim porazom Ilirije 40:75.

Vsi bolj žalostna podoba je bila okoli sodniške mize, kar kaže, da se sporniti odnosi med vodstvi obeh klubov niso prav nič zboljšali. Neprestani protesti delegata Ilirije proti popolnoma nesporinim odločitvam vrhovnega sodnika so po eni strani zavajali tekmovalje v pozne nočne ure, po drugi strani pa so jasno pokazali, odkod izvira tisto nezdravo klubštvo, o katerem je bilo že toliko govora in pisanja. Takemu nezdravemu klubštvu je treba enkrat za vselej napraviti konec, kar je predvsem naloga PZS, da se z vso resnostjo loti tega problema.

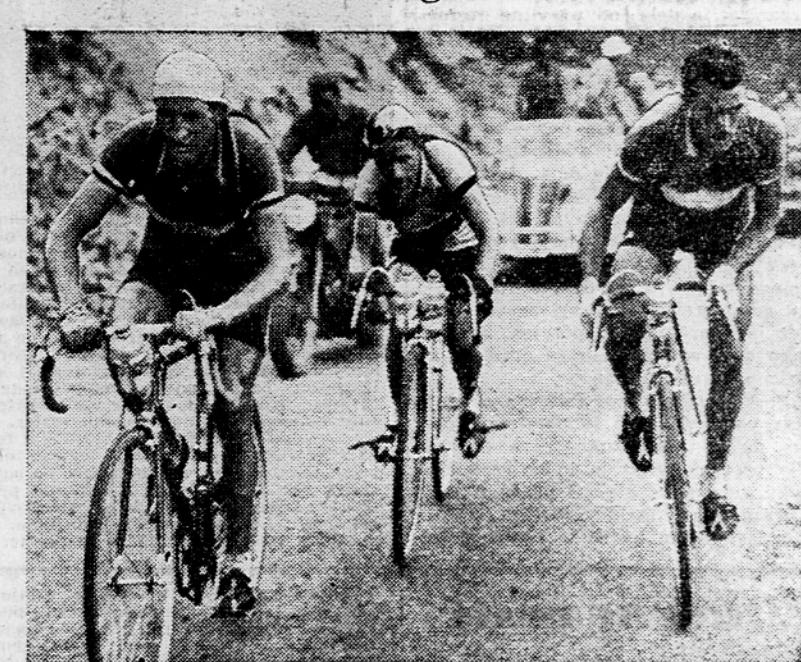
Rezultati tekmovalja so bili v nekatere disciplin prav dobri, kar je razveseljivo ob dejstvu, ko ugotavljamo stagnacijo oziroma pade kakovostnih predstavnikov slovenskega plavalnega sporta. V moštvi Zvezničarja so se odlikovali zlasti Grohar, ki ima vse pogoje, da se bo razvil v odličnega dolgoigraka, dalje Kos, ki si je že priboril 1908.4, oha prva plavalca Turk in Battolino. Člana mešane štafete Goršič in Hočvar in ostali. Med

Kvalifikacijske tekme za vstop v zvezno rokometno ligo Pred dnevi se je začel drugi del kvalifikacijskega tekmovalja za vstop v zvezno rokometno ligo. Med moškimi je bila na sporedu samo tekma med beograjskim Radničkim in sarajevskim Zvezničarjem, med ženskami pa sta bili, poleg srečanja Krim : Lokomotiva v Ljubljani, še dve tekmi. Rezultati so bili:

MOŠKI: Radnički (B) : Zvezničar (S) 9:7 (6:2); ZENZKE: Crvena zvezda (B) : Zvezničar 5:3 (1:2); Vojvodina : Zvezničar (Dubrovnik) 8:0 (5:0).

TOUR DE FRANCE

Francoz Bobet zmagal v hitrostni dirki

Trije favoriti na Tour de France: Bartali, Ockers, Bobet.

Včeraj je bila VII. hitrostna etapa. Tekmovalci so vozili na kronometru, pri čemer se je videlo, da so favoriti v zelo dobri formi in zelo izenačeni. To kažejo tudi rezultati najboljših plasiranih tekmovalcev. Zmagal je francoski vozač Louison Bobet, ki je vozil na uro povprečno 43 km. Tekmovalna proga je bila dolga 85 km in je vodila od Rennesa do Angersa. Vrtni red na cilju je bil tale:

1. Bobet (Francija) 2:13,1, 2. Koble (Švica) 2:14,2, 3. Coppel (Italija) 2:14,4, 4. Magari (Italija) 2:14,6, 5. Barboti (Francija) 2:14,8, 6. Goldschmidt (Luksemburg) 2:14,8, 7. Bar-

Rezultati na gredi: 1. Gerbec, Zutič in Rožman 9,65, 2. Černe in Ivanekič 9,60, 3. Kosič 9,55 (vse Jugoslavija); preskok I: 1. Gerrietsen (Niz.) 9,75, 2. Rožman (Jug.) in Krul (Niz.) 9,70, 3. Muske (Niz.) 9,65. Najboljše posameznice na obeh orodjih: 1. Rožman 19,35, 2. Kosič 19,15, 3. Gerbec (vse Jug.) in Gerrietsen (Niz.) 19,05, 4. Černe 19,00, 5. Zutič (obe Jug.) 18,95.

Končno stanje po prvih dveh disciplinah: 1. Jugoslavija 55,55, 2. Nizozemska 90,25 točke.

Sodniški zbor je opravil svoje nalogo zadovoljivo, je ocene na gredi so bile pri prvih tekmovalkah, kakor običajno, nekoliko previsoke, tako da ni prišla do izraza dejanska razlika v kvaliteti med boljšimi in slabšimi. Za Jugoslavijo sta sodili Jelica Vazaz in Dana Poljsak, za Nizozemsko pa g. Jong in Sommer.

Po prvih dveh disciplinah je bil daljši odmor, nato pa so tekmovalke nastopile na bradli in v prosti vaji. Ob uri poročila dvoboj še traja.

Waterpolo tekma se je končala z zmago Zvezničarja 6:3. Rezultati v plavanju so bili:

MOŠKI — 100 m crawl: 1. Kos 1:08,4, 2. Rotter (oba Z) 1:09,8, 3. Pliverič (I) 1:10,4, 4. Tomažič (I) 1:13,1; 1500 m crawl: 1. Grohar 24:25,1, 2. Kacijan (oba Z) 25:24,3, 3. Karlin (I) 25:24,8, 4. Kušej (I) 26:47,4; 100 m prsno: 1. Sovre (I) 1:15,5, 2. Turk 1:22,7, 3. Battolino (oba Z) 1:22,7, 4. Kane (I) 1:31,0; 4 x 100 m mešano: Zvezničar 5:20,5, Ilirija 5:23,4.

ZENZKE — 400 m crawl: 1. Jesenovec (I) 7:24,9 (izven konk.), 2. Dolenc 7:31,7, 3. Gaspari (oba Z) 7:32,9; 200 m prsno: 1. Kunc 3:27,6, 2. Korenini (oba Z) 3:31,2, 3. Lorgar 3:48,8, 4. Ogrin (oba I) 4:00,2; 100 m hrbtno: 1. Zeman (I) 1:33,1, 2. Skrbinek 1:42,1 (diskv.), 3. Kovarčič (oba Z) 1:45,0, 4. Slanovec (I) 2:23,1; 4 x 100 m crawl: Ilirija 6:12,1 (izven konk.), Zvezničar 6:13,3.

SKOKI — moški: 1. Dobrin (I) 66,40, 2. Pribošek 60,38, 3. Gala 32,75, 4. Sušter (vsi Zvezničarji) 42,34.

II. ZVEZNA LIGA

Slabi rezultati v I. kolu

Vzporedno s prvenstvenim tekmovaljem I. zvezne lige se je začelo tudi prvenstvo v II. zvezni ligi. Zanimivo je, da je med gostujočimi moštvi zmagal je Omladinec iz Osijeka, medtem ko so bili v ostalih dvobojih zmagoviti domači klubi.

V I. kolu tekmovalja so bili doseženi zelo slabi rezultati, razen nekaterih povprečnih. Najbolji uspeh je zabeležila članica somborskega Poleta Tamara Bakic, ki je preplavala 200 prsno 3:20,3 minute. Končni rezultati v plavanju so bili:

Naprijed : Polet (Mrb) 7:52, Omladinac (Osijek) : Lokomotiva (Vinkovci) 68:63, Zvezničar (Bgd) : Senta 78:53, Polet (Sombor) : Spartak 72:25 (prvi dan), 97 (6:2); ZENZKE: Crvena zvezda (B) : Zvezničar 5:3 (1:2); Vojvodina : Zvezničar (Dubrovnik) 8:0 (5:0).

MOŠKI: Radnički (B) : Zvezničar (S) 9:7 (6:2); ZENZKE: Crvena zvezda (B) : Zvezničar 5:3 (1:2); Vojvodina : Zvezničar (Dubrovnik) 8:0 (5:0).

MARGARETA HUBER-NEUMANN:

UJETNICA pri Stalinu in Hitlerju

Prevedel dr. Ivan Crnagor

Nazadnje so pa le iztiknili neke zarjavelo konservno škatio, iz katere smo potem pile vse zapovrstjo. Zaporniki smo dobili na transportu vsak dan 600 gr črnega kruha, posušeno in soljeno ribo v velikosti slanika in trikrat na dan čaj s koščkom sladkorja. To je bilo vse. Riba je bila trda ko lepenka in je imela od soli temnordeče meso. Če si si z njo potolažil lakoto, si umiral od žeje. Cim bolj smo se oddaljevali od Moskve, tem bolj so kopneli tudi živilski obroki. Najprvo je izginil sladkor, nato čajevce liste iz vročice vode in nazadnje smo dobivali samo polovico ribe. Tudi vojaki, ki so spremljali transport, so postajali vsak dan bolj malomarni in leni. Ni se jim več ljubilo hoditi po vodo za čaj, zato smo se morale pač sprijazniti z žejo. Ujetniki so ves dan kričali in prosjčili: »Tovariš načelnik, daj vodičku! Daj čajku!« — »Tiho! Na prihodnji postaji bomo že šli kaj iskati.« je odvrnil vojak, ki je brezbržno patroliral pred mrežo.

Se obupneje je bilo vprašanje stranišca. Vagon je bil več kot dvakrat prenatrpan. Stranišče je bilo samo eno in stražarji niso hoteli kaznjencev ves dan voditi sem in tja. Zato so vojaki odredili: »Trekrat na dan boste šle vse ven in vsaka bo imela samo dve minuti časa. Tisti dve minuti je vojak radovedno kukal skozi odprtino v stra-

nišnih vratih. Bill smo že štiri ali pet dni na poti, ko sem ob neki taki priliki izgubila živce in obsula nedolžno smehljajotega vojaka z vsemi kletvami nemškega jezika. Njegova zaklada. Pa se ga ni prav nič prišlo. Moški kaznjenci so se masčevali drugače: skozi mrežo so scalj kar na hodnik.

Od peinajstih žensk sem poznala samo tistih pet iz Butirkov. Druge so prišle iz nekega drugega moskovskega zapora. Tudi ta deseterica je bila »političnina«. Nikakor nisem mogla razumeti, da so večidel tako dobre volje. Bile smo na potu v Sibirijo in vse smo bile obsojene na pet do deset let; ležale smo trdo stisnjene skupaj, le s težavo smo premaknile roke in na pravo spanje nismo mogle niti misliti. In kaj so počele te ženske? Pri odhodu iz jeklenice so dobile spet svoje torbice z zrcalom, pudrom in barvilom za usnice in sedaj so se pudrale in sminkale ter se spogledovale skozi mrežo z vojaki iz spremstva. Kako sem tedaj zasovražila ženske spol! Le kako se morejo prijazno ogovarjati in se smehljati ljudem, ki so pomagali NKVD in vseh tistih, ki so nas oropali svobode? Otožne in potrte so bile samo Stefanija, Rebeka Zagorje, Greta Sonntag in neko približno dv